

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. VII. An opinio docens, præcepta secundæ tabulæ Decalogi esse dispensabilia, incurrat hanc damnationem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

men humanum adgenerandum. Hoc enim ordinatur ad solam generationem humanam, ita vt rationalis natura horreat, illud ad alium finem adhiberi; vt partet ex proxime dictis: lac autem fæmineum, & si destinetur ad nutriendum infantem, non horret natura rationalis, quod applicetur ad alium finem.

132. Quod autem infert, molli-
tatem in aliqua hypothesi esse posse
obligatoriam; supponendo, eam non
esse intrinsece malam, recte infert.
Sed eam suppositionem esse falsam, &
absurdam, constat ex dictis.

133. Ad secundum argumentum,
quod proposui num. 14 ex eo, quod
sicut, iuxta opinionem gravium Doc-
torum, licet Matri intendere abor-
tum fætus inanimati, quod proximius
deservit generationi humanæ, quàm
semen; ita etiam (stando præcisse in
ratione naturali) poterit homo pro
fanitate tuenda intendere expulsio-
nem seminis; respondet, disparita-
tem consistere in eo, quod seminis ex-
pulsio non potest intendi sine delec-
tatione luxuriosa, quæ, vt constat ex
dictis, semper est ab intrinseco mala;
expulsio autem fætus inanimati in-
vadentis vitam matris, fit sine delec-
tatione luxuriosa Aliam disparita-
tem dedi differt 22. cap. 3. num. 23.

CAPVT VII.

*An opinio docens, præcepta se-
cundæ tabulæ Decalogi esse dis-
pensabilia, incurrat hanc
damnationem?*

SUMMARIVM.

*Authores docentes, Deum posse dispen-
sare, & de facto dispensasse in præ-
ceptis secundæ tabulæ. num. 134.*

*Opinio illorum non damnatur expresse
in hoc decreto. num. 135.*

*Inquiritur, an damnetur virtualiter.
num. 136.*

Ratio dubitandi. num. 137.

*Quod Deus possit dispensare in præ-
cepto sexto, non infert propositionem
damnatam. num. 138.*

*Quomodo in circumstantia, in qua
Deus dispensaret, mæchia non es-
set mala? num. 139.*

*An in eo casu esset dispensatio, an
potius mutatio circumstantiæ. num.
141.*

*Opinio docens posse Deum sic dispensa-
re, eo quod ea præcepta obligent ex
sola prohibitione positiva Dei, sub-
iacet huic damnationi. num. 142.*

*Non vero que docet posse dispensare
propter diversitatem circumstantiæ.
num. 143.*

*An possit Deus facere, quod actio mala,
mutatis circumstantiis, fiat bona. Et
quid de dispensatione cum Osea, vt
assumeret mulierem fornicariam?
Ibidem.*

*Quomodo intelligatur dispensatio
quinti præcepti cum Abraha, &
septimi cum Israelitis? num. 145.*

134. **M**ulti docent, Deum dis-
pensare posse in præ-
ceptis secundæ tabulæ Decalogi, at-
que adeo in hoc præcepto non mœ-
chandi. Ita Caramuel in Theol. fund.
num. 566. vbi pro eadem opinione
citatur Ochamum, Aliacensem, Gerfo-
nem, Gabrielem, Almainum, &
quosdam Recentiores. Imò aliqui
docent, dispensasse Deum de facto
in quinto præcepto, quando Abra-
hamo præcepit, vt immolaret filium:
in sexto, quando iussit Oseam gignere
filios fornicationum ex meretrice:
& in septimo cum filiis Israël egres-
surus de Ægypto permisit, vt spolia-
rent Ægyptios.

135. Inquirimus ergo, an hæc
opinio

*Caramuel
Ocham.
Aliace
Gerfo.
Gabri.
Almai.*

opinio subiaceat huic damnationi. Et quidem constat, non damnari expresse in hoc decreto eam opinionem. Etenim propositio damnatur expresse, aut cum damnatur in suis proprijs terminis, aut in æquivalentibus: sed hæc opinio non damnatur hic in proprijs, vt per se patet, neque in æquivalentibus, cum eæ duæ opiniones habeant obiecta adeo diversa: ergo non damnatur expresse.

136. Quare quæstio præsens est, an damnatur virtualiter? Et, vt sapius dixi, tunc damnatur virtualiter opinio, quando hæc est antecedens evidenter inferens propositionem damnatam, sive quod in idem recidit, quando opinio est incompatibilis cum ipsa damnatione. Ideoque inquirimus, an hæc propositio. *Deus potest dispensare in sexto Decalogi præcepto*, sit antecedens evidenter inferens hanc, *Fornicatio secundum se nullam involvit malitiam, & solum est mala, quia interdicta*.

137. Ratio dubitandi est, nam actio, quæ est intrinsece, & ex natura suâ mala moraliter, Deus non potest facere quod sit bona, neque dispensando, neque vlllo alio modo; neque enim potest facere quod mendacium sit bonum, neque periurium sit licitum, cum implicet contradictionem, quod essentia rerum immutentur: ergo à contrario, si Deus dispensat in præcepto non mœchandi, eo ipso erit licitum mœchari in tali hypothefi. Hinc autem inferitur, quod mœchatio secundum se, & ab intrinseco non est mala moraliter, quæ est propositio damnata.

138. Ego quidem cenfeo, hanc propositionem sic prolatam *Deus potest dispensare in sexto Decalogi præcepto*, non esse antecedens, vnde inferatur propositio dānata, neq̄ esse in compossibilem cum ipsa damnatio-

ne; imò vèro hanc Dei dispensationem posse componi cum ipsa damnatione, atque adeo eam propositionem de dispensatione Dei neque virtualiter esse damnatam.

139. Ratio huius assertionis est: nam bene stat, quod mœchatio sit ab intrinseco, & secundum se mala in omnibus alijs circumstantijs; in circumstantia autem, in qua Deus dispensare dicitur, non sit mala: nam eo ipso quod Deus iussit Oseam, vt copularetur cum muliere fornicaria, iam copulatio fuit quasi matrimonialis, cum ad supremum naturæ conditorem spectet determinare modum, quo multiplicanda est per generationem humana natura. Neque obstat, quod societas viri cum meretrice fuisset per tempus breve, nam si per eam dispensationem concessisset Deus eam mulierem ad tempus breve, copulatio eodem modo esset legitima, vt pote præscripta à supremo naturæ Domino.

140. Dices. Ea non est dispensatio, quia tunc non revocat Deus respectu huius individui legem naturæ; sed solum est mutatio circumstantiæ, sub qua nunquam fuit illicita copulatio.

141. Respondeo, in mea quidem sententia ita esse. Sed quia video, ab aliquibus cenferi dispensationem, quamvis mutetur circumstantia; volunt enim (in quæstione de nomine) dici dispensationem, quando ex concessione Principis, lex generalis non comprehendit casum particularem, sive sit mutatis, sive immutatis circumstantijs: ideo retinendo assertionem de modo loquendi, assero, hunc modum dispensationis non opponi damnationi. Et vt loquitur Pater Suarez, lib. 2. de legib. cap. 15. n. 24. *Quia hæc mutatio, quando fit expectari Domino, & potestate Dei, est (vt ita dicam) extra cursum naturæ, & præter*

Et præter leges ordinariæ providentiæ, idè interdum dispensatio appellatur, non quidem proprii præcepti naturalis (neque hoc dixit Bernardus, si attente legatur) sed ordinarij cursus legis providentiæ, quæ à Divina voluntate pendet. Et hinc patet in quo sensu locutus fuerit S. Bernardus lib. de Præcepto, & dispens. cap. 4. cū dixit, posse Deum dispensare in præceptis secundæ tabulæ.

142. Sed quia Authores affirmantes, posse Deum dispensare in præceptis secundæ tabulæ dividuntur in duas classes, ex duobus scilicet inter se oppositis fundamentis; dicendum est primo, propositionem, quæ affirmat posse Deum dispensare in omnibus præceptis secundæ tabulæ, atque adèò in præcepto sexto, ex eo fundamento, quod ea præcepta non sunt strictè de iurè naturæ, sed ex sola prohibitionè positivà Dei; subiacere virtualiter huic damnationi. Patet assertio. Nam ea propositio est antecedens, vnde clare infertur, quod si Deus non prohiberet fornicationem, illa esset licita, vt ex terminorum comprehensione constat, atque adèò eam propositionem esse impossibilem cum hac damnatione.

143. Dicendum est secundo, propositionem, quæ affirmat, posse Deum dispensare in præceptis secundæ tabulæ, atque adèò in sexto præcepto ex eo fundamento, quod circumstantia est diversa, modo supra explicato; non subiacere huic damnationi. Quæ assertio patet ex dictis.

144. Hinc patet ad rationem dubitandi initio positam, distinguendum esse antecedens: Actio, quæ est intrinsece mala moraliter, Deus non potest facere quod sit bona, [mutatis circumstantijs,] nego; [immutatis circumstantijs,] concedo. Constat

autem ex dictis, quod quando Deus dispensavit modo dicto cum Osea Propheta, vt assumeret mulierem fornicariam, in ea circumstantia illam fuisse copulam coniugalem, aut quasi coniugalem: quia numquam licitus est concubitus viri cum femina, nisi eo modo, quo disposuerit supremus naturæ conditor: & si eo modo fiat, absque dubio est licitus.

145. Similiter, quando Deus fecit dispensationem quinti præcepti, vel potius communis providentiæ, in tali præcepto, vt Abraham immolaret filium; in tali circumstantia fuit licitum, cum Deus sit supremus Dominus vitæ hominis, & possit illam destruere, quo voluerit medio. Et quando dispensavit in communi providentià circa septimum præceptum, concedens Israëlitis, vt spoliarent Ægyptios, in tali circumstantia, licite eos spoliaverunt; quia cum Deus sit universalis Dominus omnium rerum, fecit Israëlitis donationem omnium eorum; & nemo peccat auferendo, quæ sibi legitime donata sunt, quamvis alter ea possideat.

